

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Өртээ 3 көп.

1984 чылдың март 22.

ХҮЛЭЭНГЕНДЕ КҮҮСЕДИР ХЕРЕК

СЭКЛ ТК-ның декабрь

СЭКП Топ Комитетинин декабрь (1983 ч.), февраль (1984 ч.) Пленумнарынын шийитпирлерин амыдыралга боттандыраы, Совет Тываның 40 чылдынга телептунужуражыры дээш дүжукталгаы бригадир П. К. Войтуктуң бызаңчылар бригадасын быжык тура-соруктуг ажалдап турар. Мурнакчы бри-

Планның оналандығын доктамаал ажыр хууседил турар П. К. Войтовтон бритадзы туду-монтаж ажилдарынын бот-уэне, чингедирин эргелелге чедил алырынга төлөтпиз туду-хуузун кирип турар. 40 туду эргелел эргелел ажилдарын бот-уэне ажилдарынын бот-уэне планынатынгамылан 3 хуу немей чингедирин чедил алган. Ооц уламкыдан эргелел 63 му бубульди калналгазын алган. А бо чылдын январь, февраль айларда эргелел туду-монтаж ажилдарын бот-уэнеин планынатынгамылан дешселел 15 му бубульге чингетел. Бот-

Н. ООРЖАК.

МОСКВА. «Жигули» тур-
гачи эридин босум шим-
чик чыгарга, оон соон
бичин-дэ мш-бч чок бол-
ган, ол дораан-на дүгдөй
берген. Оон глущител чок-
дэ болза, дааш-шимэн
шут чок болган.

ЭЗ 2801-н. Волганин ав-
томобиль заводунун и баш-
тайгы кылган «электрия»

машинназы-дыр. Главмосавто-
транстың № 34 автокомби-
нация чында электромо-
бильдин иш-дө-бүтүчү
ажыл-агылында (ЭШПА)
электри-биде аждылар мо-
тортук чикк машиналарын
баштайгы бөдүн шенээр-
де ажылган турар.

Электрияны кыргызилер-
ницө, текшигип алгалар

мындыг: хоорайга шимээр-
ниң куларувы 80 км, алы-
та дүргени — 60 км, алы-
чуңу — 140 килограмм.

ЧУГУРКА: электромо-
бильдин «чүрээ» — аккумуля-
тор батарасалары мчылаа
костук тувар.

С. И. ИВТУН фотоу-
С. Г. САИНСКИЙ фотоу

ЧЕДИИШКИННЕРНИ БЫЖЫГЛААР

бытшак-оол. дуулар. «Утка 25 чы-
 лында» Б. Кунгаа, «Ак-
 Туругдан» С. Чаш-оол,
 «Улуг-Хая» сохтоан Б.
 Доспан болгаш өскөндөр
 хамаарыш. «Улуг-Хая»
 советоз бо чылдын бирги
 мааратынын күнүгө эвт.
 эст. саздарынын планын
 СССР-нин Тарау Советинге
 сокудалар күнүгө түзүл-
 тур күсөдөн. Эрткин
 чылдын бо үзүниге деңиз-
 ык районда эст. бүдүртүлгө
 7,4, эттиңи 39,2 уш. күрү-
 неге эвт. эст. саздарынын
 планы 237; 8,5 күш көү-
 рөңүн.
 Райончу ажал-ишчиле-
 р бо чедип адыгган чамдык
 эки түннөлдөрүн улам бы-
 жыггал, күрүгө планлары
 чединишини күсөдөр
 дөштү улам соркутуп ажал-
 даар.

К. БИЧЕ-ОЛ.
 Улуг-Хем район.

[illegible]

райлары, инженер-техниктик
ажылдакчылары партия,
профсоюз, комсомол ор-
ганизациялары-биле кады ку-
жактамын буюрукчулугун бе-
дирдиним, продукцияны
оту-үзгизин чыгардырдын ор-
ганизм-техниктигем хемче-
гемчелериним организм-
тугу кезээнин бир-ле ду-
варында куш-ажылдын саны
тагатайындай болгандары-
кеудүңүм. Мурдунда чыла-
мартка бодумар, биистик кол-
лективтисте чылдаган чы-
кыпкышаргы үзөр, ажыгата
озалдап кээр, оон эрте ча-
на бээр кижиликтерин сапа-
сыздык-аа болза, бо ажыл-
ды ам-даа куштедирери не-
геттинип турар. Ону чеди-
пиди, суртал ажылында
агыла, күш-ажыгын коллек-
тивте дуга-анда Хойуду-
кыргыс кыргыс кыргыс
ны ажыгдар апарышы-
билдинип, Чыгыш кы Хойу-

КӨДЭЭ ТУДУГ: шынар болгаш темп

МАТЕРИАЛДАР ЧЕДИШПЕС

Бистің аяғында да қират турар түдугіларныңстың шежі кезінің шынары ам-да-қа дүз болуп турарын бармада-лаш, бө аякчыле зүлүг нүсчөейнін салган бис. Биске кээп турар түдугү материалдарынын, түдүгүгү шынаар хынаар коммисиялар тургус-турган. Кол кылар түдүгү аякчыларының технолоттугү карталарын кылган. Түдүг-жүзүл ортүзүнда эң шынаар-жы аякчылар дэш керүле-күмүстүрү, чаралатынган.

Түдүгү аякчылары бө түдүгүгү чөгөдир-бө, хөл-бө кылар аякчыларың өвөжөдирин, цемент, ма-талл, түзүм, мааза, брустар дэш кынак кол түдүгү ма-риалдарының камналгазы-ны комплекстигү планнаы аякылдап кылган бис. Дис-петчер албаңы чөб аякылдап шыдавын турарыыстан кө-дөз сууларда кылып турар

Туздук аякдарынын бот-
тунын 0.5 муу чийеткейни
ден 10 муу рубль камалга-
зын чедип алды кордуген.
Баш бурунгаар санал көргө-
нөсүз эсугаар алгыга.
Бедиткен кулазгелерин күү-
сөдүгө келтирди, булге-ар
галары бисте болгон.

Мам эркен ийи айда кам-
раар аякдарынын көрө-
дуген, Ферваль айда көрө-
сугаар кылыр аякдарын
плавын 108 ху азы 1983
чыгы бодага, азулде тем-
пийн 12.4 ху болган. Боду-
устун кукувус-иы кылыр
аякдарынын 108.6 ху
кылдыр кукустөйин. Чурта-
лар 4 ху чийгени тудуаын
193.4 ху чийгени. Осок-
тор каага кылдыр аяк-
дугуктулугун, орток шал-
дык телеринин планини
кукустөйин. Баштайгы ийи
айын социалисттик чарыкын-
га № 1 кушот, бонгалар-
дан 4 хуш-оол Чамыянын
удурткан коллективин тилек-
чи болгон. Бу бригада январь
айда плавын даатгаларын
198.8 ху чийгени.

Күш-ажалдын буюдукчулуну бекдир, продукцияны бот-уөшин чигедир талаам, биле чедир кылып шыдавай турар чүүлдеринсиз база өзү Тудуг ажалдарынын шыныры ам-даа туту. Шүптү дажааган объектилеринистин чүгүл ийини «тергин» үчүлелди алган, артаннары «ортумак» база «чүгээр» кире, алардын шыныгы кылды. Ажалдын шыныры үчүл, экикиндер талезде, кадрлардын профессионал мөргөзүн бил бедиди. оларнын бот харымсалгазын улаттары негетинин турар. Районду туюубу база дилг материалдардын чедишези бир тит бир «оочууез» болган. Бис туюубуну база брустанны ышак, бетон чагылар бил солут агезези бис. Ол туюуба биле бодуствут бааза, мыска бот материалдары бот дүрөр пехти ажитнак, амгү уезде ийн аал ишти чурттаа, бааыиыиарын хааыын буртну биле ышак, бетондн кылган чагылар биле салтып агезедивис. Бот ажалды муоссоңга-даа уламчыла, ооо болгаш безекер тутат конотрукцияларын комбиндин ышак, бетондор чедир кылды. Бот бааза, ажалдар чүтүлдө бот көрүп турар бис. Оон ышак «туюубу» конот, дилген материалдар чедир, мычангаш план куесеттинмейн турар» деп чыгезе дээр чылдагаыиалар бис. Иштики куралыиарнаы тып тургаш, биргү ивартдалып планын хууса бетинде доозар сорулган салган бис.

В. ООРЖАК.
Кызыл-Мажалыкта № 74
КМК-ның кол инженери.

ОН АЛДЫГЫ ЧАЗЫ

— Аялга чедишши
бот-харыссалга болгай —
деп, ол чугалаар. Оончу
чөп. Чаш хураганнары
Чылба: Далаагеш багштаа
сагмаңчылар Любөө. Сал-
чак. Казак-ол Дыртыш
Өкөй-ол Хертен олар эки
аал, азыпар турар. Өзөр
оол Салчанович боду мал
чылыңгыны айтты берген
булар хураганнары сөз
айтып, ал турар. Ол
каш оол тургузгалга ма-
тын чорашт, тешөөр ая-
лы Атлет Иргитовна олар-
уңейт арга-сүмөйи бер-
чүрүр.

— Хураганнары ыды-
тударына малчынарга чы-
гым джакж ажитты. Эртне
чылби бисе совохуусу би-
чотор база тургузуп берд

турар. Ыйчангаз чаккаларга
чогулган. Биге-Шуй шунинч
ге база бир пунтунту тудар
рын ык переп келген. Оона
ангыда совхозта мад аяны
агыны специалистери хойну
назын, уксаа аайы-биле эн
агылаыны турары база
таарышпас.

Укут малчын Ө. Мөнгө
арткан он үш хойнуку турар
гайын база оона-мөнд аяны
тээртинге, чыгынг турбас
Бо чызын ол 10 тона н
тегн. 5 тона көг-султан
10 тона алектн белекне
агыны кузгалдеген. Ай хой
жулар Өзөр-ол биле Чыл
бам Мөнгөтөргө хойжулаа
нындан бээр он алдыгы чы
зы ателган.

С. ХЕРТЕК

Күш-ажалды социалистик чарууны ийгиликтүү аткаруу үчүн күч-ажалды бүтүрүктүү дүйнө пайдасын ашыруу үчүн бекиткен бааза продукцияларын бот-бүтүнүн ичкерей 0,5 та-
вигиндегирин чедип алар та-
лазы-быды бекиткен сопи-
листиг хушазгелегени кол-
дестик кежигунигери алгы-
лаан. Бо сорулгадарын че-
динчиинги боттагыдары
Дээш күш-ажалды органи-
заастарынын депшигиле-
агтарыны ажыгылап, кам-
накта болгаш хумагалал чу-
куну күчүлдигин, туура-
материалын чөп ажы-
лаар алаар.

Совет Тыванын 40 чы-
оюн төлөтпиги түтүндү дута-
дында күш-ажалды ээчтер-
ин бүтү республикага чар-
лаанын участунуна ажы-

ЭГЕ ЛЭЭНИ ЭКИ-ДАА БОЛЗА...

Эрткен чылын тууджу
чар 712 муң рубльдин ту
туу-монтаж ажылдарын кыл
ган болгаш планын 103
хуу боттандырган. Олар
Бай-Тал суурла 50 орунну
интернаты, Шүйдэ чылда
3 миллион хууёу бүдүр
заводту, ийн аал иштэ

Нийтлэн-биле 846 дор-
белын метр чуртлаа шү-
рүүн түдүүл аягналтаа ки-
нор, оод нийтлэнде «Мурна-
а» совхозтон төвү- Шүү-
сууга нийн аал нийн чурт-
таар 4 бажыны, Бай-Тал-
суурга 3 бажыны, Эрт-Тал-
совхозаа нийн бажыны бо-
лаш өскөдөд объектлери-
чөгүрт хуусаазында эни
шынарлы тулары көрдүн-
чеге, Кызыл-Даг суурга 200
олуттүг көдээ Кулчулга
жыныны түдүүн Совет Ты-
данын 40 чөл оюн тава-
оштыт эни шынарлы түдү-
лүл аягналтаа кинирни
түгүтүлүдүл азаази.

Коллективтүн мурнууду

Тудугчулар чыдыз экинчегеле-даа алган болса, ажилдаштарынын бедиң бүтүрүкчүлүг ажилдаарыны таарымчалыгы байдалдарны түрүзүр талаазы-биле чет-пестер ам-даа бар. Машина-техника болашт тудуг мате-риалдары-биле хандырылга үстү бээр таарыларгадал бо-ла болу бээрин бригадала ке-реэзи-биле ажилдап турар комплекстиң бригаданын бригадирин Михаил Күзүте-ович Минчимаа хомудал ча-гаалал-даа турду Шыпал-ла тудугчулар кыштын соо-

шамшиан-даа болгулааг
Мону эдэрийг база-ла хө
уе-шакты чидярип туар.
Юбилейн чылда алга
социалисты хүдээгэдери
бригада, уцасток, ажытчы
бургул күүсестен турары
чидип алып дэш база чурт-
талга шолун болгаш социал
культуранын еске-даа туду
ларын ажылгалта киниреин
че олоя кичээнгейн «Тыва
көдээ тудуг» трест оон КМ
пил-Мажалыкта № 74
КМК-ы амдыгааштан эг
леп үгдандыра олуру
М. ОЮН

Литва ССР-нің Күш-ажылдык Кызмат Тук орден-ини курортында академиялык опера болган балет театры-ның репертуарында ада-чурт болган даштык классика, Литва авторларның чогаалдары бар.

Театрның сураглы ираажылары, ССРЭ-нің улустук артистери В. Норейка, Н. Амбразайтис, И. Стасюнас, Э. Кяняла оларның бедик мержежиди чоруу эвеле-дешкен республикаларга бо-гаш даштык-даа чорааш, көркүчүлөрдүн онза үнө-лө-лө чедип алган. ССРЭ-нің Улут театры коллективке чо-гаадик дузаны көргүзүп турар.

ЧУРУКТА: Д. Вердиния

ПЛАН ЁЗУГААР

Эренинни уругулар албан черлерини аяккадакчылар ага-дуржулазны солчул, бот-боттарында өрөөнни ал турарлар. Эрткен чылды түнөшкө-биле Ленин аттыг совхозтун аяк-сая тилек-ти болган, бирги чери ал-ган. Чоктаа чаа районун аяк-сая аяккадакчылар «Чоо орук» совхозка барып, аяк-саяттын аякка-биле та-нышкан. Анаа методиктиг каттыжышканын эрттирип, ага-дуржулазны солчулун, Бай-Даг аяк-саятын хо-

Амбразайтис, И. Стасюнас, Э. Кяняла оларның бедик мержежиди чоруу эвеле-дешкен республикаларга бо-гаш даштык-даа чорааш, көркүчүлөрдүн онза үнө-лө-лө чедип алган. ССРЭ-нің Улут театры коллективке чо-гаадик дузаны көргүзүп турар.

ЧУРУКТА: Д. Вердиния

ХОВУ-АКСЫНДА КАНДЫГЫЛ?

СЭКП обкомунун бюроу, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлө, профбөлчөүлө болгон ВЛКСМ обкому ССРЭ-ниң составына Тыва-ның эки тура-биле катты-канында бээр 40 чыл оон-га турсааткан кышкы бо-гаш чайгы спартакиадаларны республикага эрттирер дуга-йында шиптирнн хүлээп ал-ган.

Совет Тываның 40 чыл оонга турсааткан спар-такиадакчы сорулгазы — спорт-тук кышкы болган чайгы хевирлерин улам ыңай сай-ырадыр, күш-ажылчы кол-лективтерин, албан черле-рин, «организацияларын аяккадакчыларын, албан-хаак-чаларын, аяккадакчыларын, чурт-тагы чонун алаа массалык-биле кириштирерин болган ГТО нормаларын дуга-йында чедип алыр, күш-культура коллективтеринге өөредилге-белетке аякка-дын экижидери, спортчулар-ның мержежил бедирин чедип алыр болган комму-нисттик кижизилдигини чугу-ла протандаалары болур.

Кышкы спартакиадага Кызыл хоорайның бүдүрүл-гелерини, организацияла-рынның дээди болган орту-мак өөредилге черлерини, күш-культура коллективте-ринин, Эренинни, Чоон-Хем-чикини, Бин-Хемини күш-культура аяккадакчы эл-кейлиг киришкен. Оон түн-нелинде спорттук кышкы хевирлеринде киришп турар-ларын саны эрткен чылга денээрге өскөн, спортчулар-ның мержежил бедир турар апаган.

Бо талазы-биле «Спартак» спорт нитилинниң Хову-Аксы чөвүлөниң кышкы аяккадакчы чорутууна? «Тыва кобальт» комбинат республикада улут кол-лективтиг бүдүрүлгелерини би-разы. Оон-биле чергелештир-ишкы күш-культура аяккадакчы болган спортчуларын саны эвээш эвес.

Автоматиканың болган контролдуң топ лаборато-риясында профбөлчө ком-тединиң спорт-массалыг аяккадакчы талазы-биле сеп-жигилдиге деп тематка бе-седаны база ол башкы кыл-ган. Ажылчылык дузаның чүдүлгелерин оон билип алды-ыс.

Каттыжышканың да-паазында шак ыңдыг кичээл-ни Ленин аттыг совхозтун уругулар садына болур.

Н. ЛОНГУ.

СПОРТ

— Бо коллективке кел-геш, ийг чыл болу бердим. Бо үениң дүргүзүндө бодум черле спортка хандыкшы-дыг кижи болган бүдүрүл-геге, суурга болган район-га болуулаан маргылдаа-ларга эшөөрүм-биле доктаа-мал кирип, уда-дараа ши-надыг черлерин ээлеп тур-дус. Ээлтер сонда хостуг шактарыыста чехте тургус-кан стол теннисинге ойнап, шыдыраалп, «Металлург» Култура ордузунда спорт залына волейбол, баскетбол секцияларында доктаама-леткели чорудуп турар бис. Спортка, күш-культура-га хандыкшылыглар чехте эвээш эвес. Оларга аяккадак-чы Александр Мучто, Ва-сильев Оорман, Наталья Ми-сайлова, Татьяна Шараки-нова дээш оон-да өскөкери хамаарыштыр болур. Пеги-вистини удуруткучулары күш-культура болган спорт аяк-кадакчы сагыш салып, спортчу маргылдааларга кирип, ма-териалдыг болган мораль-дыг деткимени көргүзүп келген.

Ийги кварталда кылып чорудар спорт-массалыг аяккадакчы план-графикти тургустунган.

Комбинаттың өскө-даа чех-теринде спорт ажылы чү-гүз чоруп турар деп болур, ылангыш гирометаллургии негизини найраалдыг кол-лектив күш-культура болган спорт аяккадакчы талазы-биле мурнап, суур, район, чергелги маргылдааларга элээн каш кубоктаны чала-лап алган. Олар ай санында бүдүрүлгелерини планныг оонал-дазын доктаамаал күүсөдип турарлар.

Хову-Аксында хошушкан бараанар садынын кол-лективинде 200 ажыг кижигү-нөр бар. Суурун денчиги-биле алып болза, коллектив улуг дээрн билдинир. Ын-даа болза, мында күш-культура болган спорт аяк-кадакчы шугу чорбайн турар деп болур. Чүте дие, ыңча хей кижиниң аразында (хей кезин аныктар) чүгө 15-ле (!) кижини «Металлург» Куль-тура ордузунун спорт за-лында кыдыкшылга болуң-де киришп турар.

— А аркан улус хостуг шакта чүнү кыдырып? — деп ында профбөлчө комитети-

ниң кижигүнү Е. Саттан ай-тырар болза:

— Ажыл сонда бажын-нарыысче далажыштар бис — дээр.

— Спорт-массалыг аякка-дакчы кым чорудуп турарыл — деп айттырды.

— Ол талазы-биле бистер-де кымдан кым-даа айтыр-тук тургузуп турбаан — деп, Е. Сат хысказы-биле харыыла-ды.

— Ыңчаарга силер кол-лектив кышкы спартакиада эрттирер дугайында СЭКП обкомунун бюроунун доктаа-лын танышпаан шыкажыл силер?

— Чок. Бисте ыңдыг до-кумент келбөө — дээш, ол хей саазын суушкан кылын дептериниң аразында чак-гыс ак саазын уштуп эвээш-диг. Ында Тыва АССР-ниң Садыг министрствозундан чорутканы эрги негеледе бол-ган. Ол негеледериниң чүгө-ле чакгызы күүсөттиген бол-ган.

Байдал шак мындыг бол-ганда бүдүрүлгө гимнастика-ның дугайында чугаалам херээч чок. Ында хошуш-кан бараанар садынын ди-ректору Г. Букова, партия организацияынын секретари А. Фомин оларга моңо мур-кунда айттыртып чамдык эштер каш удаа тургусса-даа, күш-культура, спорт ажылыче сагыш салбаан.

А үстүнде доктаалдыг ий-ги чүдүлгөс «...партия, профбөлчө, комсомол ор-ганизациялары спартакиада-ны организацияг эрттирерин хандырар ужурул...» деп айткан болбай. Хошушкан бараанар садынын кол-лективинде ийги кварталда кылып чорудар спорт-массалыг аяккадакчы план-график тургустунган.

— Хову-Аксы суурда «Спартак» нитилинниң даргазы В. И. Золотухин маргылдаалар, массалыг оюннар дугайында биске чар-лап, дынапаст. Ий-чангыс келгенде чүгө дериг-херек-селдер, эртпн турар маргы-лдааларын тилекчилеринге тыпыс өртөктиг белетер негээр. Ол-ла — деп, эконо-мист Е. Сат хоумулаан ши-чилги чугаалады.

— Спортчугу маргылдаалар-же каш удаа чалап, оларым анаа кириштирер дээш кы-

ХАЙЫМ

БОЛЗА-ДАА...

ВИЛЬНЮС. (СЭТА-ның тускай корр.). Шыдыраага эр улус аразына бирги чер дээш кордакчылар Гарри Каспаров биле Василий Смыслов оларның аразында маргылдаанын бешки салып 37-ти көште хайым бооп доо-дулган. Ам сан 3.5:1.5 бооп, Гарри Каспаров мурнап тур-ар.

В. Смыслов оон мурнуун-да ийи улаштыр уттургаш, бо удаада агы-биле ойнааш, черле кандыг-бир арга-биле удуу алырын шиптирээч келген баштайгы көштер-ден-не билдине берген. Мер-зе барында оолдуң көжү-биле (мерзе гамбиди) эгелез оюнун эи берге болган на-рын дээр көштеринче уг-лаан. Ыңчалзакон, Г. Кас-паров мырндай удуу хал-даан. Чидиг демиселге ой-накчылар кайыш-даа хей көштерин өтүр болап бил-дин, шыдырааның аргала-рын билдиги ажылаарын көргүскөннөр.

Г. Каспаров хайым санал-даарга, В. Смыслов хүлээп алкан, залга олурган көркү-чүлөр ону адыш чаксааш-кыны-биле уткан.

Чуртталга - коммуна-ал аяккадакчы болган чонун аяккадакчы ханды-рылга черлериниң аяккадак-чыларының байыраалына турсааткан спортчу мар-гылдаалар Кызылдың №15 ортумак школаның спорт залына эрткен.

Херээженнөр аразына болган баскетбол маргы-лдааның чуртталга-комму-нал аяккадакчы күш-культура аяккадакчы боттары-ның удуулаары аяккадак-чы чиги-биле удуу алганыр. Эр улус аразына маргы-лдаа баштайгы минутадаа дес байдалга эртсе-даа, оюнун түнөшкө аяккадак-чы хандырылга черлериниң төлөөлөрү үш сапта журнат-каш, уттурганыр.

Маргылдааның ийги кез-ээ волейбол. Эр улус а-разына маанаа база-ла чурт-талга-коммунал аяккадак-чы-ның төлөөлөрү арыг тик-келген чедип алганыр.

Маргылдааның тилекчи-лерини кубок болган өрт-тиг белетер-биле шагнаан.

Е. ШИШОВ.

ЧУРУКТА: херээженнөр аразына болган волейбол маргылдааның үезинде.

В. КАРАСАЛДЫН фото-ау.

МАЛЧЫННАРНЫҢ ААЛЧЫЛАРЫ

Сур-Аксы Култура ба-жынының «Ан-көк Сүт-Хөл» агиткультбригаданың оюн-көргүзүлгелерин сов-хозтарын малчынары, саалчылары, механизатор-лар улут өөрүшкү-биле ут-кун хүлээп алырлар. Агит-бригада — көдээ ишчилер-ни күзөгич аалчызы.

Бригада үнүүшкүнерин график ёзуугар чорудуп ту-рар.

Чоктаа чаа «Алдан-Мал-ды» совхозтун Бора-Тайга салбырының Ческетиле. Чагал-Дытта комсомолту-анымалар бригаданын хойжулаарына концерттиг аалдап чоразаннар. Авто-

клуб эргелекчизи Алек-сандр Ондарын удурут-кадакчы-биле 10 кижин үнүү-күнге киришкен. Програм-маны тарахтыр тургускан. Малчынарга турсааткан ырлар, шүлүктөр хей бол-ган.

О. БОРАШ.

Сүт-Хөл район.

ШКОЛАЧЫЛАР-БОЙДУС КАМГАЛААЛЫНДА

Тес-Хемниң арга-ыяп аяккадакчы черинде школа-чылар үш лесничествон Самагалдайның, Шуурмак-тын Эренинни школарын организациястан. 1983 чылда ол лесничестволар арга-арыг-ын өртөн болган ону кам-хайыра чок кезер чоруктар-дан камгалаан, ында ыш-тарын өздүдөш, олуртула-ны дээш база кушкыштарын узаны кылып, оларны ка-ла-

галаар аяккадакчы оларның ха-рыскалыгына турган. Ол лесничестволарын деис-кээринге чакгыс-даа өрт бо-луп көрбөөн. Уругулар 40 га черге ыштарын олурткан. 200 га чериниң ыякын хай-гаооп, каракап турганнар. 1984 чылда уругулар 50 га черге ыш олуртуурун, 150 га черини ыш, үнү-жүң хайгааралга алырын, эм-үнүштер чымырыга идепкей-

лит кириштин хүлээген ке-рээни ыш аяккадакчы чер-биле чарганнар. Дагы-ныкчылар кылдыр школачы-ларга ыш аяккадакчының специалистерин кошкан. Олар школачыларга лекция, беседалардан аңгыда «Аны-як ыш аяккадакчы аяккадак-чы» деп бөлүмүн эрттирер.

В. СТАРОДУМОВА.

СОНУРГАКТАРГА

ЧЫРЫДАР ДООС-КАРА

Мурнуу Американың ды-ка хей чурттары элктри чырым ажылаарын оон орунуга анаа доос-кара

Ладырлар каан труба-лардан, кронштейн, ээрилдер болган пөс кескиндерин-ден чүнү кылдып ал болу-рул? Воронкейт. «Пульсар» техниктиг чогаалдыг клубу-нун бот-тыныгыр кон-структорлары «эки самолёт-ту кылып ал болуру» — деп харыылаарлар.

Оон шынынынга бот-чо-гаалдык-биле кылган учар

САМОЛЕТ КЫЛЫП АЛГАННАР

Аппараттар хынаар Бүгү-нүлөдөшкө нөрүлдө кон-куруунун жюри кижигүнөри болуурун. «Пульсар» клубун кижигүнөри ийи кижин олурар «Горизонт» самолётту кылганнар. Ол самолёт конкурустун бирги шаңгалын болган алдын билдирген чалап алган.

Чүгө дээрге ол камгала-нырынга учур-дузалыг, Бо-ру азы дилгине туттурун-наш койгун ыңай болур дээрге, боң кези дораан олду бээр, а болу маанай ыңай боор. Ол кештин орулган чери көгүс ханкы-рвас. Балыг үр болбайн кештели бээр, оон дүң үнүп

Эң-не хой чүгүлү күш — куу. Оон чүү 25 мул! Олар-нын бештин бир кезин мага-бодунда, өскөкери бажында

даар ол хире чырык. Ын-дыг доос-караның онзагай чүвези кызыл, көк, ногаан чырыктарын үндүрүп тура-ры.

Жюри кижигүнөри ол са-молёттү өрткө айыылдыг үезинде арга-арыг хайта-рап, ырак черлерде чуртап турар кижилерге эм, аш-чөм, почта чедирин, удуу аяккадакчы дузаны чедирип болуу деп санап турар.

нып чорур. Чикээ, шерги-нин үзүн чодазы дораан оорулу бээр, ээречиктиги, осымоштон даяанары ба-за чүвө тулуп алырга, до-ваан-на үстүн каар Тро-пиктиг ортулуктарда турар бир селеске даяанынын аспапчы көрө береш, шуут бодунун кескинден шүргүт үчө берген. Чанаташ-даа болза амы-тынның артар.

дам ийи натап эвээш. Ын-чаарга көгө-бутанын чүү чүгө 2600.

Одүрктин чүү куурун.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

Кызылдың башкы учил-диги бот-өөрдилге салбы-рына өөренирин күзөөн кижилерин хүлээп алдыр чарлап турар. Салбыр уруг-лар саалтарына кижизилдиги өөреникчилерин белетээр өөредилгенин хуусаазы — 3 чыл.

Чылгалдаларын орус дылга (диант). ССРЭ төө-гүчүгө (аас-биле) дугаар. Өөренип кирерин күзөөн кижилер дараазында доку-ментилерин дугаар:

1. Директорун адмыга билдиништин.

ТЫВАНЫҢ ТУРИЗМ БОЛГАН ЭКСКУРСИЯ

талазы-биле область чөвү-ленинде дараазында хоорай-ларга туристик путёвканын тарадып турар:

ЛАЗАРЕВСКОЕ (Со-чи) — апрель 1-ден 30-ге чедир — путёвканын өртөө 373 рубль;

МОСКВАЖЕ — апрель 25-тен 30-ге чедир — путёвканын өртөө 242 рубль;

ЛАЗАРЕВСКОЕ (Со-чи) — май 1-ден 20-ге чедир — путёвканын өртөө 373 рубль;

МОСКВАЖЕ — май 1-ден 10-га чедир — путёвканын өртөө 245 рубль;

«БЕНОИ» (Прозный) ТБ — май 25-тен июнь 14-не чедир — путёвканын өртөө 350 рубль;

МОСКВАЖЕ — май 5-тен 10-га чедир — путёвканын өртөө 245 рубль;

Бин-Хеминиң «Өөк», Каа-Хеминиң «Красное знамя», «Улут Октябрь», «Енисей», «Бурунгаар», «Совет Тыва», Кызыл районун «Тилек-ге», «Шамбалыг», «Пара-Хаан», Тандының «Комму-низмниң херели», С. К. То-айга, Барыын-Хеминиң, Туйга, Чоон-Хеминиң, Сүт-Хөл болган Улут-Хем районнар-дан хойжулаары, механизаторларын, инек кадарчыларын аяккадакчы чедип кээри-биле чалап турарын Тыва АССР-ниң Күш-ажыл та-лазы-биле күрүнө комите-

ди дынадып тур. Айыт-кан совхозтарга өг-бүлө-биле нады аяккадап чедип кээр кижилерге Тыва АССР-ниң Күш-ажыл тала-зы-биле күрөмкөдиги хари-уга ашкы пособиени тып-сыр. Оларын ажылга хүлээп алыр совхозтар баштайгы ийи чылда чогуур чингелде-лерин тыпыс; квартира хө-лөзүн халас болур; хөмүр-дашты, одаар ышты, элек-три одалгазын, элктри чы-рыдылганын, тус черлерге доктааттыг нормалар ёзуугар газты чыкка бээр болган өскө-даа чүдүлгө-биле база хандылар. Биз-динеэ айтырларың дара-азында ардестен айтырп алар: Кызыл хоорай, В. И. Ленин шолу, Советтер ба-жыны кабинет № 422, Күш-ажыл талазы-биле күр-комитет. Телефоннары 2-34-42, 2-41-03. Оон аңгыда Чоон-Хеминиң болган Улут-Хем райкүсөмнарнын күш-ажыл талазы-биле кил-дистеринде болган үстүнде айтыкан совхозтарның над-лар кидистеринде база айтырп ап болур.

ЧАРЛАЛДАР

«Восток»: «К сокрови-шам авиакатастрофы» 15.00, 17.40, 19.30 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Осенние колокола» 11.00, «Коме-данский час» 13.30, 15.00, «Созданы друг для друга» 17.00, 19.30 шактарда.

«ЕНИСЕЙ»: «Срочно... Секретно... Губчека» 18.00, 20.00 шактарда.

Кызылдың педагогика ин-ститудунун филология фа-культети бүтү доозукчулар-ны 1984 чылдың март 29-та, 18.00 шакта болуу чак-чыл болган кезжөкө кели-ринче чалап турар.

АДРЕС: Кызыл хоорай-нын Ленин кудумчузунун № 3 бажы, филология фа-культети.

Солун неседега 6 катал үнөр.

Чыгыш № 2083.

667000. Кызыл. Шетинкин болган Кравченко кудумчузу бажы № 3. Телефоннары: Редакторун 2-24-63, редакторун оралакчыларыны 2-25-24, 2-23-54, харыскалыг секретарыны 2-23-55, секретариатын 2-23-35, партияны амыдырал болган үлөтүр кидистериниң 2-31-75, пропаганда болган совет тургузук кидистериниң 2-37-13, чагаа кидизиниң 2-41-27, информация кидизиниң 2-20-60, култура кидизиниң 2-23-54, көдээ аяккадакчы кидизиниң 2-21-47, корректорларын 2-27-41, бухгалтерияны 2-12-45, солун келбей барганда 2-32-75 телефонче долгаар.